

Parlamentul
Republicii Moldova

VB nr. 15
16.08.2024

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

*prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13
decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(l) lit. g) și
39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995*

**pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.121/2007
privind administrarea și deetizarea proprietății publice**

11:15
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 174a
"16" "08" 2024

I – AUTORUL SESIZĂRII

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova
Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt 105,
Chișinău 2073

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are drept obiect examinarea constituționalității prevederilor Anexei la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90–93, art. 401), modificată prin Legea nr. 207 pentru modificarea anexei la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

La 8 iulie 2024 Guvernul, a aprobat prin decizie protocolară, proiectul de lege pentru modificarea Anexei la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.¹

La 9 iulie 2024 proiectul de lege este înregistrat în Parlament sub numărul 227. La proiect fiind anexată Decizia protocolară nr. 28.6/2024.

Abstracționându-ne de la faptul că inițiativa legislativă a fost prezentată contrar Constituției, remarcăm faptul că, la momentul înregistrării proiectului de lege în Legislativ Decizia protocolară 28.6/2024, **cel puțin nu a fost publicată în Monitorul Oficial** al Republicii Moldova.

Mai mult ca atât, acest document nu este publicat nici la data semnării depunerii prezentei sesizări.

La doar două zile de la înregistrare, proiectul de lege este adoptat Parlament în primă lectură.

La 25 iulie 2024 legea contestată este votată în lectura a doua, devenind astfel adoptată cu numărul 207.²

Legea nr. 207 din 25 iulie 2024, a fost publicată în Monitorul Oficial Nr.340 (9278) din 5 august 2024.

Analogic, la 18 iulie 2024 a fost înregistrat amendamentul FV nr. 02 prin care s-a propus includerea în lista bunurilor nepasibile privatizării a unor companii de stat strategice. La 24 iulie 2024 Guvernul a emis aviz asupra acestui amendament, **fiind respins**. În același timp, textul avizului prezentat la ședința Guvernului și textul

¹ <https://gov.md/ro/content/sedinta-guvernului-din-8-iulie-2024-ora-1000>

² <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/7061/language/ro-RO/Default.aspx>

avizului prezentat în Parlament diferă, fiind omise elemente substanțiale referitor la privatizarea unor bunuri ale statului. Acest fapt poate fi confirmat aici.³

Cu referire la normele constituționale afectate

Apreciem că, prin adoptarea Legii contestate a fost depășit cadrul constituțional prevăzut de articolele 1 – principiul legalității; art. 73 – dreptul la inițiativă legislativă și art. 102 – actele Guvernului.

Potrivit art. 73 din Constituție dreptul la inițiativă legislativă aparține, inclusiv, Guvernului Republicii Moldova.

Conform art. 6 din Legea cu privire la Guvern, un din atribuțiile de bază ale Guvernului este dreptul de a înainta Parlamentului inițiative legislative.

Unele inițiative pot fi înaintate exclusiv doar de către Guvernul Republicii Moldova, mai ales cele ale procesului bugetar și politica externă.

Potrivit art. 102 alin. (1) din Constituție, Guvernul adoptă **hotărâri, ordonanțe și dispoziții**. Hotărârile se adoptă pentru executarea legilor.

Nepublicarea hotărârii atrage inexistența acesteia. Prevederi similare sunt prevăzute și în art. 37 din Legea cu privire la Guvern.

Luând act de normele constituționale citate, conchidem fără echivoc faptul că înaintarea unei inițiative legislative este un proces în care Guvernul își exercită una din funcțiile și atribuțiile sale de bază, **de nivel Constituțional**.

Legea contestată este una specifică deoarece stabilește lista bunurilor nepasibile privatizării iar această listă este propusă Parlamentului spre aprobare exclusiv de către Guvern.

Acest fapt este prevăzut **expres** de art.5 din Legea cu privire la Guvern și art. 6 și 13 din Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deținatizarea proprietății publice. Astfel, pentru a aproba o nouă listă de bunuri nepasibile privatizării urmează a fi respectate procedurile administrative prevăzute de lege iar inițiativa poate fi aprobată doar de către Guvern.

Deci, este o atribuție din domeniul de administrare a proprietății publice, atribuție **exclusivă a executivului**.

În vederea executării legilor și a exercitării atribuțiilor sale, Guvernul adoptă hotărâri. Aprobarea listei bunurilor nepasibile privatizării și înaintarea Parlamentului proiectului de lege respectiv **urmează a fi perfectată sub forma unei inițiative aprobate în baza unei hotărâri de Guvern** conform procedurilor legale corespunzătoare, în special conform Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Art. 102 alin. (2) din Constituție prevede că: Guvernul adoptă hotărâri pentru organizarea executarea legilor. Dreptul la inițiativă legislativă prevăzut de art. 73 din Constituție urmează a fi executat de către Guvern prin adoptarea actelor constituționale prevăzute de Legea Supremă și legislația specială.

Ordonanțele Guvernului se emit în condițiile art. 106² din Constituție. Alin. (5) din art. 102 al Legii supreme prevede că Dispozițiile se emit de Prim-ministru pentru organizarea activității interne a Guvernului.

³ <https://t.me/nastaseandrei/279>

Deci, devine clar și indubitabil că aprobarea unui proiect de lege care reiese direct dintr-o atribuție de bază a Guvernului și înaintarea inițiativei legislative se face exclusiv în baza unei hotărâri de Guvern. Această procedură s-a aplicat circa 30 de ani și nu au existat careva dubii asupra acestui proces.

Contrar prevederilor menționate *supra* proiectul de lege care a stat la baza adoptării legii contestate a fost aprobat de către Guvern nu prin hotărâre de Guvern dar printr-un act care nu este prevăzut de Constituție.

Mai mult ca atât, actul prin care-a aprobat proiectul de lege nu a fost publicat în Monitorul Oficial al R.M.

Art. 102 alin. (4) din Constituție prevede direct că **nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței**. Or, actul prin care a fost aprobat proiectul de lege prin care s-a propus o nouă listă a bunurilor nepasibile privatizării nu a fost publicat.

În Hotărârea nr.14/1999, Curtea Constituțională a statuat: Actele (Guvernului) sunt adoptate pentru aplicarea și executarea unei legi existente, ce produce efecte numai pentru viitor. **Aceste acte sunt supuse următoarelor condiții de validitate:** să fie adoptate de organul competent; să fie emise pe baza și în vederea executării legii; să fie semnate de funcționarul public competent; să fie emise în forma scrisă; să cuprindă elemente de formă (semnătura funcționarului, data adoptării, numărul cronologic, aplicarea sigiliului – ștampilei – organului emitent); să fie contrasemnate, atunci când legea o cere; **să fie emise cu respectarea procedurii de votare pentru actele adoptate de organul colectiv; să fie publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova** și aduse la cunoștința celor interesați.

Nerespectarea condițiilor de validitate la adoptarea sau emiterea acestor acte atrage nulitatea sau inexistența lor.

Bunăoară, în literatura de specialitate, se afirmă că: Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern, cu excepția celor care conțin secret de stat, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței. Publicarea **trebuie privită ca o condiție de validitate a actului**⁴, în sensul că hotărârea sau ordonanța, chiar legal adoptate, sunt valabile și deci pot fi aplicate numai de la data publicării. Hotărârile și dispozițiile Guvernului intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul acestora, dar care nu poate precede data publicării lor.

Astfel, dacă este să analizăm incidența modificărilor în raport cu art.73 din Constituție, în jurisprudența sa Înalta Curte a stabilit că inițiativa legislativă a Executivului **urmează a fi materializată în formatul Hotărârii de Guvern**, fapt care rezultă din Avizul nr.1/2020 a Curții Constituționale.

„19. În același timp, Curtea observă că, la data înregistrării sesizării (1 iulie 2020), **Hotărârea Guvernului nr. 33 din 22 ianuarie 2020 nu a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova**, așa cum o impune articolul 102 alin. (4)

⁴ Mihai Constantinescu, Ion Deleanu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Florin Vasilescu, Ioan Vida, Constituția României, comentată și adnotată, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 1992, p. 241.

din Constituție, care prevede că hotărârile adoptate de Guvern se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și că nepublicarea atrage inexistența hotărârii.

20. Pe 11 septembrie 2020, la două luni de la înregistrarea sesizării, după adresarea Curții Constituționale nr. PCC-01/423 din 10 septembrie 2020, Guvernul a publicat Hotărârea nr. 33 din 22 ianuarie 2020 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 234, fără a fi publicat și textul proiectului de lege pentru modificarea Constituției.”

În condițiile descrise *supra* constatăm că la adoptarea legii contestate nu a fost respectată procedura constituțională prevăzută de art. 73, 74 și 102 din Legea Supremă. La înregistrarea proiectului de lege și la adoptarea legii în două lecturi nu exista actul Guvernului prin care acest proiect a fost aprobat.

Acest act nu a fost publicat, fapt care atrage inexistența acestuia. În situația în care, lista bunurilor nepasibile privatizării este competența exclusivă a Guvernului, Parlamentul nu poate adopta o asemenea lege în lipsa efectivă a inițiativei aprobate în mod legal și legitim.

Curtea Constituțională, în jurisprudența s-a confruntat cu cazuri asemănătoare fiind în situația de a declara neconstituțională o lege aprobată cu încălcarea procedurii constituționale (HCC nr. 28/2011). Înalta Curte a stabilit încălcarea Constituției nepublicarea proiectului de lege aprobat în vaza art. 106² din Constituție.

Curea a reamintit că, pornind de la primatul Constituției și al asigurării conformității legilor și a altor acte juridice cu Legea Supremă (articolul 7 din Constituție), toți participanții la procesul legislativ sunt obligați să respecte procedura instituită de Legea Supremă. Rigorile impuse de Constituție față de adoptarea legilor au un caracter obligatoriu și nu pot fi modificate la discreția participanților la procesul legislativ. Or, o lege are putere juridică numai dacă la etapele de elaborare și adoptare au fost respectate normele juridice respective.

În afară de procedura prevăzută de Constituție cerințele publicării actelor sunt prevăzute de legislația în vigoare. **Nepublicarea** actului Guvernului prin care a fost aprobat proiectul legii contestat, prin care s-a propus lista bunurilor nepasibile privatizării vine în contradicție și cu următoarele prevederi legale.

Art. 36 alin. (3) din Legea cu privire la Guvern prevede că hotărârile, ordonanțele și dispozițiile se publică și intră în vigoare în conformitate cu legislația privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale.

Art. 56 din Legea cu privire la actele normative prevede că Actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.

Art. 1 din Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr. 173/1994 prevede expres că: Legile, promulgate de Președintele Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și dispozițiile Guvernului, actele Curții Constituționale și ale Curții de Conturi, actele normative ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice, ale Băncii Naționale a Moldovei și ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și actele normative de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la tratatele internaționale,

însoțite de textul tratatului în limba română, inclusiv textele anexelor și documentelor aferente, rezervele și declarațiile Republicii Moldova la tratat efectuate la momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau aderării, actele normative referitoare la suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale, ordinul ministrului afacerilor externe și integrării europene prin care se aduce la cunoștința publică data intrării în vigoare, a suspendării sau data stingerii tratatelor internaționale* **se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova****, editat de Agenția Informațională de Stat "Moldpres", în limba română.

Art. 2 din Legea privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele nr. 92/2004 prevede că:

Toate actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale se publică, sub responsabilitatea conducătorilor acestora, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (denumit în continuare Monitorul Oficial), editat de Agenția Informațională de Stat "Moldpres" (denumită în continuare Agenția "Moldpres"), și în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova, în limba română, cu traducere în limba rusă și în alte limbi, conform legislației.

Astfel, suntem în fața încălcării procedurii legale de publicare a actelor Guvernului. Parlamentul a sfidat legea, deci suntem în fața încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție – principiul legalității.

Curtea Constituțională a relevat de nenumărate ori că la baza statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, stă **principiul legalității**.

Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art. 7 din Constituție).

Dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție consacră principiul statului de drept, ale cărui exigențe privesc scopurile majore ale activității statale, prefigurate în ceea ce este numit domnia legii, sintagmă ce implică subordonarea statului față de drept, asigurarea acelor mijloace care să permită dreptului să cenzureze opțiunile politice și, în acest cadru, să pondereze eventualele tendințe abuzive, discreționare ale structurilor etatice. Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea legilor și a tuturor actelor normative cu aceasta, existența regimului de separație a puterilor publice, care trebuie să acționeze în limitele legii, și anume în limitele unei legi ce exprimă voința generală. Statul de drept consacră o serie de garanții, inclusiv jurisdicționale, care asigură respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor prin autolimitarea statului, respectiv încadrarea autorităților publice în coordonatele dreptului.

Principiul legalității are drept consecință obligativitatea respectării legilor inclusiv de către forul legislativ suprem al statului, această exigență fiind impusă nu doar indivizilor sau persoanelor juridice private, ci autorităților și instituțiilor publice. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, este important ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost acordate.

O trăsătură esențială a statului de drept este subordonarea rigidă a tuturor, inclusiv a instituțiilor statale, normelor clare, previzibile și prestabilite ale dreptului. Principiul preeminenței dreptului, caracteristic uni stat de drept, impune obligația respectării legii cu precădere de către cel care a edictat-o.

Înalta Curte a menționat că „legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice. Comportamentul

legal vizează atât activitatea de legiferare a Parlamentului, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării”.

Curtea a afirmat că la baza statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, stă principiul legalității, care presupune că respectarea legilor este obligatorie, iar încălcarea acestei obligații constituționale atrage implicit afectarea principiului statului de drept (HCC nr. 12/2020).

O altă fentare a principiului preeminenței dreptului și al legalității este manifestată prin adoptarea modificărilor contestate reieșind din interesul exclusiv al unui subiect de drept. Or, la adoptarea unui act normativ urmează a fi urmărit interesul general al societății, iar reglementările nu pot fi unipersonale.

În confirmarea acestui argument sunt în prim-plan afirmațiile^{5,6} Președintelui Parlamentului din 27 iulie curent, potrivit căror:

„Am rugat și colegii de la Agenția Proprietăți Publice, comunicăm cât mai mult, cât mai des, pentru ca spațiile comerciale să ajungă pe mâinele unor companii credibile...

Acum, o să revin la modificarea, introducerea aeroportului în lista obiectelor ne pasibile de privatizat. A trebuit să facem lucrul ăsta pentru a securiza, în primul rând, acest obiect și doi ..., noi am invitat companiile cele mai mari să participe la acest concurs. Una din pretențiile sau observațiile care au fost înaintate - perioada asta scurtă, spuneau ca trei ani este puțin. Acum faptul că acest obiect revine a statului, el și este a statului, dar conform legii nu poate fi nici cum adus în discuții, să fie privatizat, asta va permite statului, eventual, să negocieze o perioadă mai lungă de timp pentru cei care vor veni, vor manifesta interesul să investească în spațiile respective”.

Totodată, în Opinia (punctul de vedere) al Guvernului prezentat pentru Sesizarea nr.131a din 6 iunie 2024 (HCC 14/20 iunie 2024), s-a afirmat că:

„...în procesul de consultare dintre organul executiv al Î.S. Aeroportul Internațional Chișinău cu potențialii ofertanți, aceștia au invocat că unul dintre motivele de refuz de a participa la licitație, termenul maximal restrâns de locațiune a bunurilor nepasibile de privatizare acordat de cadrul normativ de 3 ani, nu permite recuperarea investițiilor...

...prin urmare, pentru depășirea situației create, s-a considerat necesar, în regim prioritar, întreprinderea acțiunilor ce se impun în vederea includerii Î.S. AIC în lista bunurilor nepasibile de privatizare, prevăzute în Anexa Legii nr.121/2007...”.

În concluzie constatăm următoarele:

- Parlamentul a adoptat legea în baza unei inițiative a Guvernului aprobată prin act care nu este prevăzut de Legea Supremă fiind încălcat art. 73 și 102 din Constituție;
- Parlamentul a adoptat legea contestată în baza unei inițiative care nu a fost publicată – deci acce este inexistentă, cu sfidarea art. 102 alin. (5) din Constituție.
- Parlamentul a adoptat o lege în interesul exclusiv al unui agent economic.

Privind cerința suspendării legii contestate.

⁵ <https://noi.md/md/politica/ce-spune-igor-grosu-despre-aeroportul-chisinau>

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=PcHhrJF6f9I>

Potrivit art. 25¹ alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acțiunea actelor normative sesizate poate fi suspendată până la soluționarea în fond a cauzei.

Pornind de la prevederile art. 7¹ din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995, precum și a articolului 25¹ alin. (2) pct. 1) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolul 7¹ alin. (2) pct. 1) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995 care stabilesc motivele de suspendare a acțiunii actelor contestate la Curte.

Menționez că, în ceea ce privește **necesitatea suspendării acțiunii normei** sesizate până la obținerea rezultatelor expertizei și eventual până la pronunțarea hotărârii Înaltei Curți, menționez că necesitatea suspendării acțiunii normelor în vederea evitării prejudiciilor și consecințelor negative iminente.

Curtea Constituțională poate suspenda acțiunea actelor normative prevăzute la articolele 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la articolul 25¹ alin. (2) din Legea citată și articolul 7¹ alin. (2) din Codul menționat.

În jurisprudența sa, Curtea a reținut că în cazul în care autorul unei sesizări invocă riscul afectării unui domeniu prevăzut de articolul 25¹ alin. (2) pct. 1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și de articolul 7¹ alin. (2) pct. 1) din Codul jurisdicției constituționale trebuie aduse argumente privind intensitatea și posibilele prejudicii și consecințe negative iminente și ireparabile ale riscului (DCC nr. 14 din 7 februarie 2022, § 13).

Or, în speță, obiectul sesizării se referă la: democrație, separarea și colaborarea puterilor, precum și securitatea economică și financiară a statului.

Astfel, intensitatea și posibilele prejudicii și consecințe negative iminente și ireparabile ale riscului invocate rezidă în următoarele:

La moment este suspendată licitația spațiilor comerciale din cadrul Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” conform Monitorului Oficial Nr. 275-277 din 28 iunie 2024, pct. 104. Condițiile de licitație au fost modificate ca rezultat anume al intrării în vigoare a legii contestate.

O dată cu includerea întreprinderii menționate în lista bunurilor nepasibile privatizării va fi posibil de a majora termenul de locațiune de la 3 la 5 ani.

Amintim că, procedura constituțională a fost încălcată, iar drept consecință spațiile de importanță strategică ar putea fi, în scurt timp, date în locațiune unei companii străine pe un termen lung, cu afectarea nu doar a bugetului statului dar și cu risc pentru securitatea statului.

O eventuală declarare neconstituțională a legii contestate nu va avea efectul dat fiind că o dată semnat contractul de locațiune deja nu va putea fi reziliat dat fiind că hotărârile Curții nu au efect retroactiv și va fi una iluzorie.

Doar suspendarea acțiunii legii contestate ar putea menține acel echilibru și o posibilitate de restabilire în drepturi după ce va fi dată soluția pe fond în această cauză.

Astfel, considerăm că este total justificat atât în drept cât și în fapt cerința de a suspenda acțiunea legii contestate până la examinarea în fond a sesizării.

Cadrul constituțional pertinent

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) **Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.**

Articolul 73

Inițiativa legislativă

Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, **Guvernului**, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Articolul 74

Adoptarea legilor și a hotărîrilor

(1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

(2) Legile ordinare și hotărîrile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sînt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.

(4) Legile se trimit, spre promulgare, Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 96

Rolul

(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.

Articolul 102

Actele Guvernului

(1) Guvernul adoptă hotărîri, ordonanțe și dispoziții.

(2) **Hotărîrile se adoptă pentru organizarea executării legilor.**

(3) Ordonanțele se emit în condițiile articolului 106².

(4) Hotărîrile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. **Nepublicarea atrage inexistența hotărîrii sau ordonanței.**

(5) Dispozițiile se emit de Prim-ministru pentru organizarea activității interne a Guvernului.

Articolul 134

Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135

Atribuțiile

“[...]”

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

[...]”

Cadrul legal

Legea cu privire la Guvern

Articolul 6. Atribuțiile Guvernului

În realizarea funcțiilor sale, Guvernul are următoarele atribuții:

- a) exercită conducerea generală a administrației publice;
- b) asigură realizarea politicii interne și externe a statului;
- c) asigură executarea actelor normative ale Parlamentului și decretelor Președintelui Republicii Moldova, adoptate în conformitate cu normele constituționale, și a prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- d) realizează programul său de activitate;
- e) înaintează Parlamentului inițiative legislative;
- f) înaintează Președintelui Republicii Moldova proiecte de decrete în condițiile legii;
- g) avizează inițiative legislative, inclusiv proiecte de legi, și examinează propuneri legislative;
- h) aprobă documente de politici și acte normative;
- i) elaborează, prezintă Parlamentului spre adoptare și asigură executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală;
- j) asigură accesul, prestarea, verificarea, evaluarea calității și modernizarea serviciilor publice;
- k) asigură administrarea eficientă și transparentă a proprietății publice;
- l) monitorizează și analizează eficiența implementării actelor normative;
- m) asigură realizarea controlului administrativ al activității autorităților administrației publice locale;
- n) îndeplinește alte atribuții prevăzute de cadrul normativ sau care decurg din rolul și funcțiile Guvernului.

Articolul 36. Prevederi generale

(1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.

(1¹) Hotărârile, ordonanțele și dispozițiile se adoptă în cadrul ședinței Guvernului cu votul majorității membrilor Guvernului.

(2) Hotărârile, ordonanțele și dispozițiile se semnează de către Prim-ministru. Hotărârile și ordonanțele se contrasemnează de ministrii care au obligația punerii în aplicare a acestora și/sau care sînt responsabili de domeniile de activitate care intră parțial sau integral în obiectul de reglementare al actului contrasemnat.

(3) Hotărârile, ordonanțele și dispozițiile se publică și intră în vigoare în conformitate cu legislația privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale.

(4) Modul de elaborare, examinare, adoptare și emitere a hotărârilor, ordonanțelor și dispozițiilor Guvernului se stabilește de către Guvern.

(4¹) Pentru subiectele ce nu necesită adoptarea unui act al Guvernului în sensul prevederilor Constituției Republicii Moldova, Guvernul poate decide conform regulilor și procedurilor stabilite în Regulamentul Guvernului.

[Art.36 alin.(1¹),(4¹) introdus prin Legea nr.118 din 16.05.2024, în vigoare 06.06.2024]

Articolul 37. Hotărârile Guvernului

(1) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

[Art.37 alin.(2) abrogat prin Legea nr.118 din 16.05.2024, în vigoare 06.06.2024]

Articolul 38. Delegarea legislativă. Ordonanțele Guvernului

(1) În vederea realizării programului său de activitate, în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, Guvernul poate propune Parlamentului adoptarea unei legi speciale de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Ordonanțele sînt acte normative cu putere de lege ordinară.

(3) Ordonanțele se adoptă în temeiul și în conformitate cu legea specială de abilitare adoptată de Parlament.

(4) Ordonanțele se supun aprobării de către Parlament dacă legea specială de abilitare, în temeiul căreia ordonanța a fost emisă, prevede acest fapt. Proiectul de lege privind aprobarea ordonanțelor se prezintă în termenul stabilit în legea de abilitare. Nerespectarea acestui termen atrage încetarea efectelor ordonanței. Dacă Parlamentul nu respinge proiectul de lege privind aprobarea ordonanțelor, acestea rămîn în vigoare.

(5) Ordonanțele se abrogă, se suspendă sau se modifică de Guvern prin adoptarea de ordonanțe în limita perioadei stabilite de legea specială de abilitare.

(6) După expirarea termenului de abilitare, ordonanțele pot fi abrogate, suspendate sau modificate numai prin lege.

Articolul 39. Dispozițiile Guvernului

Dispozițiile Guvernului se adoptă pentru organizarea activității interne a Guvernului.

Regulamentul Parlamentului

Articolul 47. Condițiile exercitării dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept

(1) În temeiul art.73 din Constituție, dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, care sînt considerați autori ai proiectelor de acte legislative sau ai propunerilor legislative.

(2) În exercițiul dreptului de inițiativă legislativă, deputații și Președintele Republicii Moldova prezintă Parlamentului proiecte de acte legislative și propuneri legislative, iar Guvernul și Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia – proiecte de legi și de hotărîri. Proiectele de legi înaintate de Președintele Republicii Moldova sau de Guvern se prezintă în plenul Parlamentului de unul dintre membrii Guvernului ori de reprezentantul împuternicit al Președintelui Republicii Moldova sau al Guvernului, iar cele înaintate de Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia – de Președintele Adunării Populare.

(3) Deputatul exercită dreptul la inițiativă legislativă personal sau în comun cu alți deputați.

(4) În prezentul Regulament, prin act legislativ se înțeleg legile constituționale, legile organice și ordinare, hotărârile și moțiunile Parlamentului.

(5) Propunerea legislativă reprezintă intenția de a se iniția elaborarea unui sau mai multor acte legislative, care vizează o anumită problemă sau un grup de probleme și care

au menirea de a reglementa anumite domenii ale raporturilor sociale. Asupra acceptării propunerii legislative, Parlamentul adoptă o hotărâre, prin care stabilește termenul de elaborare a proiectului de act legislativ, formează un grup pentru elaborarea proiectului propus sau dispune altor organe elaborarea proiectului în cauză, stabilește modul de asigurare a activității acestui grup.

(6) Proiectul de act legislativ și propunerea legislativă se depun spre dezbateră împreună cu o expunere a obiectivului, scopului, concepției viitorului act, a locului acestuia în legislația în vigoare, precum și a efectelor sale social-economice și de altă natură, potrivit cerințelor Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001. Se indică totodată persoanele care au luat parte la elaborarea proiectului și se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiectului. În cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

(7) Dacă pentru executarea actului legislativ care se adoptă este necesară elaborarea altor acte legislative sau normative, se anexează lista acestora și/sau, după caz, și proiectele lor.

(8) Proiectul actului legislativ se prezintă în limba română împreună cu traducerea lui în limba rusă.

(9) La proiectele de acte legislative, la propunerile legislative și la documentele menționate la alin.(6) și (7) se anexează copiile lor în variantă electronică.

(10) Proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se prezintă în limba română sau în limba rusă. Secretariatul Parlamentului asigură traducerea lor în limba respectivă.

(11) În cazul în care se va constata că inițiativele legislative nu sînt perfectate conform cerințelor tehnice stabilite de prezentul Regulament și de alte acte legislative, Biroul permanent poate propune autorilor acestora să le aducă în concordanță cu prevederile legale respective.

(12) Dacă, după înregistrare în Parlament, proiectul de act legislativ nu a fost examinat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.

(13) Proiectele de acte legislative incluse în ordinea de zi a ședințelor în plen ale Parlamentului, care, la expirarea legislaturii în cazul alegerilor ordinare sau anticipate, au fost lăsate fără examinare, precum și proiectele de legi aprobate în prima lectură sau cele care urmează a fi votate în lectura finală sînt trecute pe ordinea de zi a Parlamentului de următoarea legislatură.

(14) Proiectele de acte legislative înregistrate care nu au fost incluse în ordinea de zi a Parlamentului devin nule după 2 ani de la înregistrarea lor.

(15) Proiectele de acte legislative care și-au pierdut actualitatea, precum și cele rămase fără autori pot fi respinse de Parlament în baza unei liste comune, în temeiul rapoartelor comisiilor de profil.

Legea privind actele normative

Articolul 3. Principiile activității de legiferare

(1) La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii:

- a) constituționalitatea;
- b) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale;
- c) legalitatea și echilibrul între reglementările concurente;

d) oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice;

e) asigurarea transparenței, publicității și accesibilității;

f) respectarea ierarhiei actelor normative.

(2) La elaborarea unui act normativ care reglementează activitatea de întreprinzător se respectă principiile stabilite de Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

(3) Actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene.

(4) Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care:

a) proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune;

b) proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.

Articolul 6. Categoriile actelor normative

Legislația Republicii Moldova este constituită din următoarele acte normative:

a) Constituția Republicii Moldova;

b) legile și hotărârile Parlamentului;

c) decretele Președintelui Republicii Moldova;

d) hotărârile și ordonanțele Guvernului;

e) actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate;

f) actele normative ale autorităților publice autonome;

g) actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special;

h) actele normative ale autorităților administrației publice locale.

Articolul 14. Hotărârea Guvernului

(1) Hotărârea Guvernului este un act care se adoptă de către Guvern pentru organizarea executării legilor.

(2) Hotărârea Guvernului cu caracter normativ poate conține, după caz, regulamente, instrucțiuni, reguli, metodologii, standarde.

Articolul 56. Intrarea în vigoare a actelor normative

(1) Actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.

(2) Legile care modifică Codul fiscal, Codul vamal, legile de punere în aplicare a titlurilor Codului fiscal și legile ce țin de politica bugetar-fiscală și vamală, precum și legile care stabilesc obligații, cerințe sau interdicții pentru desfășurarea activității de întreprinzător intră în vigoare după 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(3) Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ

hotărîrilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.

(3¹) Data intrării în vigoare a actului normativ publicat poate fi modificată doar până la survenirea momentului intrării în vigoare a acestuia.

(4) Actele normative se publică, în condițiile legii, în Registrul de stat al actelor juridice, precum și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau, după caz, în monitoarele oficiale ale raioanelor, municipiilor și ale unităților teritoriale autonome cu statut juridic special ori în Registrul actelor locale.

(5) Actele normative pot fi aduse la cunoștință persoanelor și prin publicarea acestora pe paginile web oficiale ale autorităților publice sau prin afișarea lor în locuri autorizate.

(6) În actul normativ adoptat, aprobat sau emis nu pot fi efectuate redactări, cu excepția redactării greșelilor gramaticale și de punctuație, depistate ulterior, care nu modifică conținutul sau sensul prevederilor actului normativ.

(7) Actele normative se traduc în limba rusă la etapa de publicare a acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr. 173/1994

Art.1. – (1) Legile, promulgate de Președintele Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și dispozițiile Guvernului, actele Curții Constituționale și ale Curții de Conturi, actele normative ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice, ale Băncii Naționale a Moldovei și ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și actele normative de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la tratatele internaționale, însoțite de textul tratatului în limba română, inclusiv textele anexelor și documentelor aferente, rezervele și declarațiile Republicii Moldova la tratat efectuate la momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau aderării, actele normative referitoare la suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale, ordinul ministrului afacerilor externe și integrării europene prin care se aduce la cunoștința publică data intrării în vigoare, a suspendării sau data stingerii tratatelor internaționale* se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova**, editat de Agenția Informațională de Stat "Moldpres", în limba română. Traducerea în limba rusă a actelor normative se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova concomitent cu publicarea actelor normative în limba română. În caz de necesitate, în Monitorul Oficial se publică și alte acte oficiale.

...

Legea privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele nr. 92/2004

Art.2. – Toate actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale se publică, sub responsabilitatea conducătorilor acestora, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (denumit în continuare *Monitorul Oficial*), editat de Agenția Informațională de Stat "Moldpres" (denumită în continuare *Agenția "Moldpres"*), și în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova, în limba română, cu traducere în limba rusă și în alte limbi, conform legislației.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare celor expuse, în conformitate cu prevederile art.1, 2, 6, 7, 23, 73, 74, 96, 102, 134 și 135 din Constituția Republicii Moldova, art. art.4 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. art. 4, 38, 39 din Codul Jurisdicției Constituționale.

Solicităm Înaltei Curți:

1. Declararea drept admisibilă a prezentei sesizări;
2. Suspendarea acțiunii Legii nr. 207 din 25 iulie 2024 pentru modificarea Anexei la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice (*publicată în Monitorul Oficial Nr.340 (9278) din 5 august 2024.*) pînă la examinarea în fond a sesizării;
3. Exercitarea controlului constituționalității și declararea drept neconstituțională a prevederilor Anexei la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90–93, art. 401), modificată prin Legea nr. 207 pentru modificarea anexei la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

VI - LISTA DOCUMENTELOR

VII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Vlad Bătrîncea
Petru Burodușo
Grigore Novac

